

Nr 166.

Ankom till riksdagens kansli den 28 maj 1946 kl. 3 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa frågor om befrielse från ersättningskyldighet.

(1:a avd.)

1:o) **Avgörandet av frågor om befrielse från ersättningskyldighet.** I propositionen nr 82 har Kungl. Maj:t (punkt 1 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 15 februari 1946) föreslagit riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t att under budgetåret 1946/47 avgöra frågor om avstående av fordringsrätt m. m. i den utsträckning, som av departementschefen i nämnda statsrådsprotokoll angivits.

Vid anmälan av propositionen 1945: 87 (punkt 1 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 16 februari 1945) framhöll dåvarande föredragande departementschefen önskvärdheten att åstadkomma en förenklad handläggning av frågor om befrielse från ersättningskyldighet till kronan och förordade, att Kungl. Maj:t måtte utverka riksdagens bemyndigande att i viss utsträckning avgöra dylika frågor. Enär frågan om Kungl. Maj:ts rätt att avstå statsverkets fordringar mot enskilda samt formerna härför vore föremål för övervägande, syntes emellertid vid bemyndigandets utformning viss försiktighet böra iakttagas. Bemyndigandet borde sålunda utverkas endast för tiden till utgången av budgetåret 1945/46 samt avse ersättningsanspråk där fråga vore om kapitalbelopp — eventuella räntefordringar icke medräknade — icke överstigande 10 000 kronor. Bemyndigandet syntes böra preciseras att med denna begränsning avse dels frågor om befrielse från i judiciell ordning ålagd ersättningskyldighet till kronan på grund av förlust av eller skada å egendom tillhörande krigsmakten, dels ock frågor om efterskänkande av fordran som grundar sig på kronans regressrätt mot förare av kronans motorfordon, luftfartyg etc. enligt de i ämnet gällande ansvarsreglerna. I propositionen framlades förslag i överensstämmelse härmed.

Riksdagen uttalade i skrivelse 1945: 155 att, även om riksdagen ur principiell synpunkt hyste betänkligheter mot ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag, riksdagen å andra sidan ansåge, att under nuvarande förhållanden vissa lämplighetsskäl onekligen talade för tillmötesgående av detsamma i viss utsträckning. Riksdagen hade därför icke velat motsätta sig förslaget, särskilt som bemyndigandet endast avsåge tiden intill den 1 juli 1946, men hade begränsat det kapitalbelopp, intill vilket Kungl. Maj:t sålunda skulle äga att besluta om avstående av kronans skadeståndsanspråk, till 5 000 kronor. Såsom förut-

sättning för bemyndigandet skulle gälla, att i fråga om grunderna för prövningen av hithörande ärenden av riksdagen hittills godkänd praxis i möjligaste mån följdes. Vidare borde Kungl. Maj:t lämna 1946 års riksdag en redogörelse över av Kungl. Maj:t meddelade beslut om befrielse från ersättningskyldighet, varom här vore fråga.

Med stöd av nämnda bemyndigande har Kungl. Maj:t under innevarande budgetår intill den 15 februari 1946 medgivit befrielse från ersättningskyldighet i enlighet med vad som framgår av en redogörelse, vilken såsom bilaga fogats vid statsrådsprotokollet. Vid dessa ärendens behandling har, framhåller departementschefen, beaktats vad riksdagen i förenämnda skrivelse framhållit. De erfarenheter, som härvid vunnits, syntes departementschefen utvisa, att bemyndigandet varit ägnat att medföra fördelar. Sålunda hade handläggningen av ärendena förenklats och påskyndats. Detta hade varit till fördel för de enskilda personer, som dessa ärenden avsåge. En viss lättnad i arbetsbelastningen hade även inträtt. Med hänsyn härtill och då jämväl i fortsättningen ett betydande antal ärenden av här avsedd art syntes påkalla beslut, vore det enligt departementschefen i hög grad önskvärt, att enahanda bemyndigande utverkades även för nästa budgetår. Enär frågan om omarbetning av de allmänna bestämmelserna rörande avskrivning av statsverkets fordringar och därmed sammanhängande spörsmål alltjämt vore under övertvägande samt utvecklingen efter beredskapens avveckling beträffande antalet hithörande ärenden vore oviss, syntes bemyndigandet böra begränsas att avse allenast budgetåret 1946/47.

Utskottet.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag innebär, att ett av riksdagen för tiden intill den 1 juli 1946 lämnat bemyndigande för Kungl. Maj:t att i viss utsträckning avgöra frågor om avstående av fordringsrätt m. m. skulle utsträckas att gälla jämväl under budgetåret 1946/47. Utskottet har på de av departementschefen anförda skälen och då nu ifrågasättes förlängning av bemyndigandet för allenast ett budgetår ansett sig böra tillstyrka förslaget. I likhet med vad som gällt för innevarande budgetår bör Kungl. Maj:t även till 1947 års riksdag lämna en redogörelse över av Kungl. Maj:t meddelade beslut om befrielse från ersättningskyldighet, varom här är fråga.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att under budgetåret 1946/47 avgöra frågor om avstående av fordringsrätt m. m. i den utsträckning, som av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 15 februari 1946 angivits.

2:o) **Befrielse för O. B. S. Svensson m. fl. från viss ersättningskyldighet.** Kungl. Maj:t har (punkterna 2—6) föreslagit riksdagen medgiva i förberörda statsrådsprotokoll den 15 februari 1946 angivna personer befrielse, i visst fall helt och i övriga delvis, från dem åliggande ersättningskyldighet.

Departementschefen har beträffande vart och ett av de ifrågavarande ärendena lämnat redogörelse för de omständigheter, som föranlett åläggande av

ersättningsskyldighet till kronan, och för de skäl, varå befrielse helt eller delvis grundas. Utskottet får hänvisa till de sålunda av departementschefen lämnade redogörelserna.

Under erinran att riksdagen i tidigare liknande fall medgivit befrielse från ersättningsskyldighet till kronan enligt i huvudsak samma grunder som de av departementschefen nu förordade, får utskottet tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts i förevarande proposition under punkterna 2—6 framlagda förslag.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må medgiva,

a) att värnpliktige O. B. S. Svensson må, därest han inom tid, som av Kungl. Maj:t bestämmes, till försvarets civilförvaltning inbetalar ett belopp av 300 kronor, befrias från återstående skadeståndsskyldighet till kronan jämlikt regementskrigsrättens vid Skånska flygflottiljen utslag den 27 januari 1945;

b) att furiren G. L. M. Nilsson må, därest han inom tid, som av Kungl. Maj:t bestämmes, till försvarets civilförvaltning inbetalar ett belopp av 100 kronor, befrias från återstående skadeståndsskyldighet till kronan jämlikt regementskrigsrättens vid Södermanlands flygflottilj utslag den 2 februari 1945;

c) att värnpliktige furiren T. W. Carlsson må befrias från honom jämlikt krigshovrättens utslag den 27 april 1945 åliggande ersättningsskyldighet till kronan;

d) att förre furiren S. F. Sjöblom må, därest han inom tid, som av Kungl. Maj:t bestämmes, till försvarets civilförvaltning inbetalar ett belopp av 100 kronor, befrias från återstående skadeståndsskyldighet till kronan på grund av krigsrättens vid Roslagens flygflottilj utslag den 18 december 1944;

e) att furiren B. G. Farestam må, därest han inom tid, som av Kungl. Maj:t bestämmes, till försvarets civilförvaltning inbetalar ett belopp av 300 kronor, befrias från återstående skadeståndsskyldighet till kronan på grund av krigshovrättens utslag den 15 maj 1945.

Stockholm den 28 maj 1946.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Pauli, Lindström, Gränebo, Larsson, Bäckström, Karl Andersson, Mannerskantz, Gillström, Gunnar Andersson* och *Ivar Persson*; samt

från andra kammaren: herrar *Törnkvist, Eriksson* i Stockholm, *Falla, Rubbestad, Andersson* i Malmö, *Mårtensson, Staxäng, Wallentheim, Lindholm, Boman* i Kieryd, *Onsjö* och *Persson* i Vinberg.